מה חג המצות טעון לינה · לא שילין בירושלים כל ז' ימי הפסח ולאחר ימי הפסח יסיים וילך לו דבכל דוכתי דמרבינן לינה כגון לשמיני עצרת ולבכורים ולפסח שני ולכל הקרבנות בסיפרי בפרשת ראה אנכי לא מרבינן לינה אלא לילה אחד והאי קרא דמייתי בגופיה דפסח כתיב בפרשת ראה תזבח הפסח בערב וכתיב ובשלת ואכלת ופניתָ בבקר ומיהו לאו בבקר ממש דהוא י"ט אלא כדפי' בקונטרס דטעון לינה ליל חולו של מועד דבי"ט לא קאמר קרא שהרי הוא יום שחייב לירושלים בעזרה וכן חג הסוכות דטעון לינה הייגו לילה אחד והאי דמשמע בפ' לולב וערבה (סוכה ד' מז·) גבי חג דאיכא לינה כל שבעה מדלא פריך לינה כל שבעה מי איכא כדפריך גבי זמן הייגו שאם לא יבא ברגל בירושלים ביום ראשון רק ביום שני אז באחד מימי החג טעון לינה לילה של אחריו וכן אם בא באחד מז' ימי הפסח ואימה דמיפוק ליה דטעונין לינה משום שלמי שמחה דהיו כל שמונה כדתנן ההלל והשמחה שמונה בפ' לולב וערבה (שם ד' מב:) ואפי' בשאר ימות השנה אם מביא קרבן טעון לינה כדתניא בסיפרי ופניתָ בבקר והלכת לאהליך מלמד שטעונין לינה כלומר כל הזבחים דומיא דפסח אין לי אלא אלו בלבד מנין לרבות עופות ומנחה יין ולבונה ועצים ת"ל ופניתָ כל פינות שאתה פונה מן הבקר ואילך ובפסח שני פליגי תנאי בפ' לולב וערבה (דף מז: ושם) ובפרק מי שהיה טמא (פסחים ד' לה: ושם) ובסיפרי מפרש טעמא דמ"ד טעון לינה דהרי הוא כעצים ולבונה וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן ביום שבא לירושלים כגון דאלה שלמיו מלחמול דגאלין לשני ימים ועוד בפ"ק דתגיגה (ד' ח· ושם) אמר (ואוכלת) ושמחת לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואומרים בפ' אלו דברים (פסחים ד' עא·) אפי' בכסות נקיה ויין ישן דבעינן אחר לא משכחת לה שמחה שמונה כשחל י"ט הראשון להיות בשבת אחר דבעינן זביחה בשעה שמחה וכי האי גוונא אשכחן בירושלמי פרק שני (*דבכורות) דתנן וטעונין לינה א"ר (יונתן) הלא דתימא בשאין עמהם קרבן אבל יש עמהם קרבן אינו טעון לינה מחמת הקרבן ובפ' דם חטאת (זבחים ד' נו: ושם) משמע קלת שטעון לינה ז' ימי פסח שכולם חשובין כלילה אחת נבי הא דתנן ר' טרפון אומר אם ביטל בו מתחילת הרגל יבטל בו כל הרגל ואומרים בגמרא מ"ט דר' טרפון א"ר יצחק דאמר קרא ופניתָ בבקר והלכת לאהליך הכתוב עשאן כולם בקר אחד ואע"ג דלא קיימא הכי דפריך עלה וכי אין פגול ברגל וכי אין נותר ברגל מ"מ לענין לינה יאמר שעשאן בקר אחד כפשטיה דקרא דאחר הרגל ישוב לביתו וניחא השאת דשמיני עצרת ובכורים דטעונין לינה בפ' לולב וערבה (סוכה ד' מז·) וכל שאר הקרבנות מתרבו מדכתיב ופניתָ ולא הסוכות אצטריך היקישא דאי מופנית הוה אמינא לילה אחת ואתיא היקישא לאשמועינן דאסור ללאת כל שבעת ימי הרגל שכל הרגל חשוב בקר א' כתב המלות וניחא נמי הא דקאמר פ' לולב וערבה (נ"ז שם) דשבעת ימי החג טעונין לינה: **אמרה** תורה מנה ימים וקדש חדש מנה ימים וקדש עצרת · כי האי גוונא אמרינן במנחות פרק רבי ישמעאל (ד' סה: ושם) גבי ביתוסים שהיו אומרים עצרת לאחר השבת ואיתא לה ר' יהושע מהא דאמרה תורה מנה ימים וקדש חדש מנה ימים חדש שממוך לביאתו ביכר אף עצרת שממוך לביאתו ביכר כלומר לביאת חשבונו ביכר מאימתי התחיל למנות דהייגו מחשעה ועשרים יום משעת מולד הלבנה אף עצרת שמוך למנין החמשים ביכר להם יום קבוע שיתחילו למנות בו דהייגו ביום שמה עשר בחדש ממחרת י"ט הראשון שאם ממתינין עד אחר השבת בראשית אין שם היכר יום קבוע דפעמים שמתחילין למנות בי"א פעמים בי"ז פעמים בי"ח פעמים בי"ט כמו שפי' שם בקונטרס ור"ת מפרש מה חדש שממוך לביאתו של חדש ביכר מתי יהיה ראש חדש דמיד דמכסי שיהרא ידעי כולי עלמא שיהיה נולד ולמחר יקדשו ב"ד החדש אף עצרת צריך שיהא ביכר וידוע לעולם זמן קידוש שמוך לביאתו דהייגו אם מתחילין למנות בשמה עשר בניסן שיהא עיניהן כמה הלבנה גדולה בחמשה לחדש וכשראוה בסיון באותה שיעור ידעו שלמחר יתקדש עצרת ופריך התם במנחות (דף סו·) דלמא בי"ט אחרון קלי ויתנו עיניהם בשנים עשר בסיון וה"ל משולש גרים הכא והתם מנה שנים וקדש יובל משום דמנה ימים וקדש חדש נפקא לן בפ"ק דמגילה (ד' ה·) מדכתיב עד חדש ימים ימים אתה מונה לחדשים ולא שנות והוה מדרש חכמים ז"ל ולא שייך למימר אמרה תורה אלא בדבר שהגלדוקים מודין כי ההוא דתני בתר הכי אמרה תורה שומר בפסח ושתי הלחם בעצרת דבהדיא כתיב וכן ספירת יובל כתיב ושמוך לביאתו התחלת חשבונו ביכר שלעולם מתחילים למנות למחרת שנת חמשים אף עצרת שמוך לביאת התחלת חשבונו יהא ביכר שלעולם מתחילים למנות למחרת יום קבוע שזה יהיה למחרת י"ט הראשון ולא יתמה לעולם וקשיא דמייט לקמן בפירקין (ד' מז·) אמרה תורה נסכו מים לפני בחג אע"פ שאין הגלדוקים מודים בו שרגמוהו בתרוניהם ולא מסתברא לחלק משום דהתם קאמר מפני מה אמרה תורה ועוד דשכחן (לקמן ד' ז·) דדרשינן עולת חדש בחדשו אמרה תורה חדש והבא מתרומה חדשה ואין גלדוקים מודים בו שהיו אומרים משל יחיד הם מביאים כדתניא פ"ק דמגילה תענית והתם במנחות מייתי לה מ"מ יש סעד לדבריו דלאפוקי מדבריהם של ביתוסים היה רבי יהושע מביא דרשה זו ואי לא מודו בה מה משוכה היא זו אבל אין למחוק בשביל כן ספרים ועוד גרלה דהכי איתא עצרת למטייו מחדש דאשכחן לקמן בפירקין (ד' ז·) מדיוסף אחד בחדש חשוב חדש שלשים יום בשנה חשובים שנה וחדש למטייו בשנה למטייה ועוד דאי מיובל איתא כי פריך ואימא עצרת חד יומא מאי קא משני אמר עצרת יומי מנין שבועי לא מנין יובל נמי מנין שנים ושמיטין ואפ"ה הוי למטייו של שנים דהוא מנין מועט והכי נמי עצרת נימא חד יומא דתפשת מועט תפשת אבל אי איתא מחדש דהא ליכא לאקשויי אינה מיובל דהא קרבן מקרבן יליף שמקדשין חדש למטייו להבאת קרבנותיו כדפירש בקונטרס וכי תימא אכתי תפשת מועט תפשת חד יומא כיון דמחדש ילפינן אמרינן עצרת לכל מטייה עוד י"ל מה חדש שמוך לביאתו ביכר שנה ע"י חשבון הנה מתי יבא שלעולם כשעברו שנים יום מר"ח מקדשין חדש אף עצרת שמוך לביאתו ביכר ע"י חשבון הנה יש להכיר מתי יבא עצרת שלעולם, לאחר חמשים עצרת ולדברי הגלדוקים אינה ביכרת שלפעמים יש יותר: **ואי** לא אקרביה אדחי ליה · הרי מיד עובר עליו: **שלמי** פסח · שאכל ונתכפר בחר וחמ"ב נמלא הראשון דקרב שלמים ואותן שלמים אם עבר שלשה רגלים עובר ובפרק כל הפסולין (זבחים ד' לו·) דמרבה שלמי מזיר ושלמי פסח שנאכלים ליום ולילה פירש שם בקונטרס תגיגה י"ד [ל"ל כדתנן] ולא יתכן דתגיגה י"ד נאכלת לשני ימים ולילה אחד ("כדתניא) בפסחים פרק אלו דברים (ד' סח: ושם) ואע"ג דלבן תימא דמשמע התם (ד' פ·) דנאכלת ליום ולילה אינו יליף מדאיתקש לפסח דדרש זבח חג זו תגיגה הפסח כמשמעו ובפ' כל הפסולים יליף לה מדכתיב תודת שלמיו לכך נראה דבמותר הפסח איירי התם כדפירש בקונטרס הא דהכא וניחא השאת הא דאמר בפסחים פרק האשה (ד' סט· ושם) ובזיתי משום מותר הפסח דמותר הפסח נאכל ליום ולילה הייגו מדכתיב תודת שלמיו ומיהו התם פ"ק דזבחים (דף פ· ושם) נמי דרשינן אם כשב להביא פסח שעברה שנתו ושלמים הבאים מחמת פסח לכל מנות שלמים הבאים מחמת פסח לא יתכן לפרש אלא בתגיגה י"ד בכל עניני מותר הפסח דרש התם מתלתא קראי חד לעברה שנתו

מה חג המצות טעון לינה אף חג הסוכות טעון לינה, והתם מנלן דכתיב ופניתָ בבקר והלכת לאהליך ותנ"ק ובשלת (בן אלעזר) תשלומין לעצרת מנא להו? נפקא להו מדתני רבה בר שמואל דתני *רבה בר שמואל אמרה תורה מנה ימים וקדש חדש, מנה ימים וקדש עצרת מה חדש למנוין אף עצרת למנוין אימא עצרת חד יומא? אמר רבא *אטו עצרת יומי מנינן שבועי לא מנינן, והאמר מר *מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי ועוד "חג שבועות כתיב. ופסח בה מיקרב ברגלים הוא ופסח זימנא קביעא ליה-אי אקרביה אקרביה ואי לא אקרביה אידחי ליה? אמר רב חסדא פסח *כדי נסבה רב ששת אמר *מאי פסח שלמי פסח, אי הכי היינו שלמים? תנא שלמים הבאין מחמת פסח ותנא שלמים הבאין מחמת עצמן סלקא דעתך אמינא *הואיל ומחמת פסח קאתו

כפסח

כפסח

[תגיגה יז: מנחות סה: ע"ש]

[חגי גה יז:]

[שם: ע"ש מנחות סו: ע"ש]

[קדושין ה: סוטה יט: ע"מ כז: ובחיים לח. לט: מנחות סג. חולין כב:]

[ל"ל כדתנן]

[ל"ל דבכורים]

[זבחים לט:]

[שם]

[יומא כג:]

שטעונין לינה כלומר כל הזבחים דומיא דפסח אין לי אלא אלו בלבד מנין לרבות עופות ומנחה יין ולבונה ועצים ת"ל ופניתָ כל פינות שאתה פונה מן הבקר ואילך ובפסח שני פליגי תנאי בפ' לולב וערבה (דף מז: ושם) ובפרק מי שהיה טמא (פסחים ד' לה: ושם) ובסיפרי מפרש טעמא דמ"ד טעון לינה דהרי הוא כעצים ולבונה וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן ביום שבא לירושלים כגון דאלה שלמיו מלחמול דגאלין לשני ימים ועוד בפ"ק דתגיגה (ד' ח· ושם) אמר (ואוכלת) ושמחת לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואומרים בפ' אלו דברים (פסחים ד' עא·) אפי' בכסות נקיה ויין ישן דבעינן אחר לא משכחת לה שמחה שמונה כשחל י"ט הראשון להיות בשבת אחר דבעינן זביחה בשעה שמחה וכי האי גוונא אשכחן בירושלמי פרק שני (*דבכורות) דתנן וטעונין לינה א"ר (יונתן) הלא דתימא בשאין עמהם קרבן אבל יש עמהם קרבן אינו טעון לינה מחמת הקרבן ובפ' דם חטאת (זבחים ד' נו: ושם) משמע קלת שטעון לינה ז' ימי פסח שכולם חשובין כלילה אחת נבי הא דתנן ר' טרפון אומר אם ביטל בו מתחילת הרגל יבטל בו כל הרגל ואומרים בגמרא מ"ט דר' טרפון א"ר יצחק דאמר קרא ופניתָ בבקר והלכת לאהליך הכתוב עשאן כולם בקר אחד ואע"ג דלא קיימא הכי דפריך עלה וכי אין פגול ברגל וכי אין נותר ברגל מ"מ לענין לינה יאמר שעשאן בקר אחד כפשטיה דקרא דאחר הרגל ישוב לביתו וניחא השאת דשמיני עצרת ובכורים דטעונין לינה בפ' לולב וערבה (סוכה ד' מז·) וכל שאר הקרבנות מתרבו מדכתיב ופניתָ ולא הסוכות אצטריך היקישא דאי מופנית הוה אמינא לילה אחת ואתיא היקישא לאשמועינן דאסור ללאת כל שבעת ימי הרגל שכל הרגל חשוב בקר א' כתב המלות וניחא נמי הא דקאמר פ' לולב וערבה (נ"ז שם) דשבעת ימי החג טעונין לינה: **אמרה** תורה מנה ימים וקדש חדש מנה ימים וקדש עצרת · כי האי גוונא אמרינן במנחות פרק רבי ישמעאל (ד' סה: ושם) גבי ביתוסים שהיו אומרים עצרת לאחר השבת ואיתא לה ר' יהושע מהא דאמרה תורה מנה ימים וקדש חדש מנה ימים חדש שממוך לביאתו ביכר אף עצרת שממוך לביאתו ביכר כלומר לביאת חשבונו ביכר מאימתי התחיל למנות דהייגו מחשעה ועשרים יום משעת מולד הלבנה אף עצרת שמוך למנין החמשים ביכר להם יום קבוע שיתחילו למנות בו דהייגו ביום שמה עשר בחדש ממחרת י"ט הראשון שאם ממתינין עד אחר השבת בראשית אין שם היכר יום קבוע דפעמים שמתחילין למנות בי"א פעמים בי"ז פעמים בי"ח פעמים בי"ט כמו שפי' שם בקונטרס ור"ת מפרש מה חדש שממוך לביאתו של חדש ביכר מתי יהיה ראש חדש דמיד דמכסי שיהרא ידעי כולי עלמא שיהיה נולד ולמחר יקדשו ב"ד החדש אף עצרת צריך שיהא ביכר וידוע לעולם זמן קידוש שמוך לביאתו דהייגו אם מתחילין למנות בשמה עשר בניסן שיהא עיניהן כמה הלבנה גדולה בחמשה לחדש וכשראוה בסיון באותה שיעור ידעו שלמחר יתקדש עצרת ופריך התם במנחות (דף סו·) דלמא בי"ט אחרון קלי ויתנו עיניהם בשנים עשר בסיון וה"ל משולש גרים הכא והתם מנה שנים וקדש יובל משום דמנה ימים וקדש חדש נפקא לן בפ"ק דמגילה (ד' ה·) מדכתיב עד חדש ימים ימים אתה מונה לחדשים ולא שנות והוה מדרש חכמים ז"ל ולא שייך למימר אמרה תורה אלא בדבר שהגלדוקים מודין כי ההוא דתני בתר הכי אמרה תורה שומר בפסח ושתי הלחם בעצרת דבהדיא כתיב וכן ספירת יובל כתיב ושמוך לביאתו התחלת חשבונו ביכר שלעולם מתחילים למנות למחרת שנת חמשים אף עצרת שמוך לביאת התחלת חשבונו יהא ביכר שלעולם מתחילים למנות למחרת יום קבוע שזה יהיה למחרת י"ט הראשון ולא יתמה לעולם וקשיא דמייט לקמן בפירקין (ד' מז·) אמרה תורה נסכו מים לפני בחג אע"פ שאין הגלדוקים מודים בו שרגמוהו בתרוניהם ולא מסתברא לחלק משום דהתם קאמר מפני מה אמרה תורה ועוד דשכחן (לקמן ד' ז·) דדרשינן עולת חדש בחדשו אמרה תורה חדש והבא מתרומה חדשה ואין גלדוקים מודים בו שהיו אומרים משל יחיד הם מביאים כדתניא פ"ק דמגילה תענית והתם במנחות מייתי לה מ"מ יש סעד לדבריו דלאפוקי מדבריהם של ביתוסים היה רבי יהושע מביא דרשה זו ואי לא מודו בה מה משוכה היא זו אבל אין למחוק בשביל כן ספרים ועוד גרלה דהכי איתא עצרת למטייו מחדש דאשכחן לקמן בפירקין (ד' ז·) מדיוסף אחד בחדש חשוב חדש שלשים יום בשנה חשובים שנה וחדש למטייו בשנה למטייה ועוד דאי מיובל איתא כי פריך ואימא עצרת חד יומא מאי קא משני אמר עצרת יומי מנין שבועי לא מנין יובל נמי מנין שנים ושמיטין ואפ"ה הוי למטייו של שנים דהוא מנין מועט והכי נמי עצרת נימא חד יומא דתפשת מועט תפשת אבל אי איתא מחדש דהא ליכא לאקשויי אינה מיובל דהא קרבן מקרבן יליף שמקדשין חדש למטייו להבאת קרבנותיו כדפירש בקונטרס וכי תימא אכתי תפשת מועט תפשת חד יומא כיון דמחדש ילפינן אמרינן עצרת לכל מטייה עוד י"ל מה חדש שמוך לביאתו ביכר שנה ע"י חשבון הנה מתי יבא שלעולם כשעברו שנים יום מר"ח מקדשין חדש אף עצרת שמוך לביאתו ביכר ע"י חשבון הנה יש להכיר מתי יבא עצרת שלעולם, לאחר חמשים עצרת ולדברי הגלדוקים אינה ביכרת שלפעמים יש יותר: **ואי** לא אקרביה אדחי ליה · הרי מיד עובר עליו: **שלמי** פסח · שאכל ונתכפר בחר וחמ"ב נמלא הראשון דקרב שלמים ואותן שלמים אם עבר שלשה רגלים עובר ובפרק כל הפסולין (זבחים ד' לו·) דמרבה שלמי מזיר ושלמי פסח שנאכלים ליום ולילה פירש שם בקונטרס תגיגה י"ד [ל"ל כדתנן] ולא יתכן דתגיגה י"ד נאכלת לשני ימים ולילה אחד ("כדתניא) בפסחים פרק אלו דברים (ד' סח: ושם) ואע"ג דלבן תימא דמשמע התם (ד' פ·) דנאכלת ליום ולילה אינו יליף מדאיתקש לפסח דדרש זבח חג זו תגיגה הפסח כמשמעו ובפ' כל הפסולים יליף לה מדכתיב תודת שלמיו לכך נראה דבמותר הפסח איירי התם כדפירש בקונטרס הא דהכא וניחא השאת הא דאמר בפסחים פרק האשה (ד' סט· ושם) ובזיתי משום מותר הפסח דמותר הפסח נאכל ליום ולילה הייגו מדכתיב תודת שלמיו ומיהו התם פ"ק דזבחים (דף פ· ושם) נמי דרשינן אם כשב להביא פסח שעברה שנתו ושלמים הבאים מחמת פסח לכל מנות שלמים הבאים מחמת פסח לא יתכן לפרש אלא בתגיגה י"ד בכל עניני מותר הפסח דרש התם מתלתא קראי חד לעברה שנתו

יד א סמג עשין רכז: טור ב מיי' פ"ח מהל' קידוש החדש ה"ו ה סמג עשין ע: מז ג מיי' פ"ז מהל' ממרים ה"ד כ סמג עשין ר טוש"ע א"ח סי' תפט סעי' ו [רכ אלפס סוף ע"פ דף קכא]: יז ד מיי' פ"ט מהל' קרבן פסח הל' ו ·

נוסח א

הסבר לזה דתני לר"ל סלק ד. דפסח בכל תאחר - ובדי פסח קבוע ליום א' - יל ניסן ותו לא

רבינו חננאל

הסוכות למה בא ללמד מהג המצות מה חג המצות טעון לינה כלומר אין לך רשות לצאת ללכת לאהליך לילי כ"ב בניסן אלא בבקר שנאמר ופניתָ בבקר והלכת לאהליך. אף חג הסוכות טעון לינה ובבקר יש לך רשות לילך: פו"ר קש"ב פירש ב' ברכה שמברכין בו יום ש"ע. וכבר פירשנוהו בסמ' מרכה · וה"ק ור"ש דמפקי ליה לחשי קרא בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות לדרשה אחרינא כדפרשינן מעמיהו תשלומין לעצרת כל שבעה מנא להו · ואמרינן נפקא להו מהא דתנני רבה בר' שמואל אמרה תורה מנה ימים וקדש חדש מנה ימים חדש הזה לכם ראש חדשים וכתיב לא יום אחד תאכלון ולא יומים ת"ו עד חדש ימים · וכתיב החדש הזה חדשים כזה ראה וקדש כלומר קדש אותו הימים · יכו' אלעזר דאמר (לקמן ") כתיב[בראשון]באחד לחדש. דאכתי יום אחד [הוא דעייל] (על) טי' · הנה מניתה החדש ימים וקדשתה יום אחד · וכן אמרה תורה מנה שבעה שבועות וקדש עצרת כשם שאתה מונה לעצרת שבועות כך קדש לה שבעו להשלומין שיהיו ימים הללו חשובין כימות חג לחקריב קרבן של עצרת אם לא הקריבו בי"ט יקריבנו באלו הימים ואע"ג דכתיב תספרו חמשים יום הנה גם לעצרת מונין ימים האמר אביי מצוה למיסבי למיסבי יומי מצוה לסיבי

שבועי · ועוד חג שבועות כתיב. והני תשלומין דעצרת פירשו בפרק אין דורשין בעריות. ואקשינן ופסח בר מקרב בתלים הוא דקתני בברייתא בכור מעשר ופסח לקט שכחה ופאה כיון שעברו עליהן ג' רגלים מיבר בכל תאחר · והלא אין זמן הפסח אלא בי"ד בניסן בלבד · ואם עבר זמנו אסור לשחטו לשום פסח בשאר ימות השנה שכבר נדחה . ופריק רב חסדא *) פסוק נגיבה כלומר תחוך זכרו מנו הבריתא פכ"ל וכן ל"ל כפירוש רבינו כאן .

*) פי' כשרוך פרק כדי לי' שכתב נפי' ר"מ כתיב ופריק רב חסדא פיסוק ניגיב [ל"ל דל"ל פסוק ניגיב] כלומר תחוך זכרו מנו הבריתא פכ"ל וכן ל"ל כפירוש רבינו כאן .